

„Джанъгъриг“ орчулач, поэт С. И. Липкина
к е л с н ү г ä с

Хальмг бичäчнриг болн хурт ирсн гиичнриг, танъгчнь республикд хуврснләнн үнн седклäсн йöрджәнäv.

Тана бичäчнрин коллектив ик биш, болв советск литературин зерглänd эврәннн йоста орман эзджәнä. Тер учрар, коммунизмин хаалгъар шундж йовх геройин уханседклинь, авц-бärцинь эврәннн келн-äмтнä бäädллä ирлцүлдж бичдж бүрдäгбäд, советск литературт орулх — тана эркен төр.

Нарт-делкән тууджд орсн «Джанъгърта» хальмг улсин келнь байн, тууджнь öргн болсн деерән соньн. Кезәнäс нааран хальмг улсин зöрмг, нег мөсн ухата, цагъан седклтä, күч-көлснд дуртань келн болатань ил. Эн тустнь хальмгудин тускар Карл Маркс, философ Флеровский эднä келчксн үг бäädгинь тадн меднät.

Хальмг улс орс улсиг ик кезәнäс нааран тевчдж күндлäd, ах-дү болдж иньглдгнь бас лавта. Келхд, Степан Разин эврәннн цергән зогсачкад, зүн талан хальмгагъар, барун талан башкирскär, тал дунднь орсгъар командлдж бäädж, — гидж келгднä.

Пугачев болхла хар öдмгиг хальмг ääргтägъär идг бäädж.

1812 джил Äрäсäg Наполеонас харсдж ноолдлггнд хальмгин церг толгбäлдж йовсн поэт Ончхан Джиргълин бичсн шүлгтнь йовна:

Сöм хамрта французла

Сöрглдн бäädж чавчлдлав.

Хальмг улс гражданск дäәнä цагт алдр кöтлврч Ленинä дуудврт хärү öгч, теегин агъугъар революционн полкс бүрдäсн болдж. Тегäd чигн хальмг улсин зергләнäс Ока Городовиков, Хартн Кануков, Василий Хомутников гарсн.

Тöрскән харсгч дäэнд би 110-ч дивизд хальмгудла церглүв. Цаг зуур мана церг цухрад йовсн бийнь, хальмгуд зöрмг кевär, äмән äрвллгö Тöрскән харсла.

Хальмг улсин зергләнäс Хартн Кануков, Нимгр Манджиев, Баатр Басангов, Аксен Сусеев, Сандж Коляев, Хаср Сян-Бельгин болн нань чигн кесг бичäчнр гарцхав. Болв, хальмг литературт дуту-дунд бäәнä-Даршлгъта келär, кеерүлäd келчксн, гүн утх уга, бичгдджäh бäädл күңц эс секгдсн йовдл харгъна. Терүнлä ноолда кедж, даругъас уга кех кергтä.

Хальмг келн улс менд болтха!